

ענף דגי הבריכות - הצלחה ישראלית שיש לשמרה

ענף המדגה בישראל, שנוסד עוד ב-1938 הוא גאוה של חקלאות ישראלית מקומית, האתגרים עמם מתמודד הענף בשנים האחרונות, הכוללים יבוא במחירי היצף ממדינות עולם שלישי, מחייבים את הענף להשקיע במו"פ טכנולוגי, על מנת לשפר את עבודת החקלאי ולסייע לו // גליה היפס

בריכות דגים עמק המעינות | צילום: אסף טולמון

ל מי שאוהב לאכול דגים יודע דבר אחד: אין תחליף לדג טרי שזה עתה נשלח מהמים. דג קפוא מהסופר לעולם לא יוכל להחליף את הטעם העסיסי של דג טרי. בנוסף, הדגים הטריים הם מקור מצוין לחלבון איכותי ודל בנתרן ובקלוריות ולכן נחשבים לרכיב תזו"נתי בעל ערכים גבוהים במיוחד.

כדי לספק לנו, תושבי ישראל, את הדגים הטריים הנפלאים האלה, הוקם בישראל לפני למעלה מ-8 עשורים, בשנת 1938, ענף המדגה (דגי הבריכות) הישראלי, כאשר אוכלסו בריכות הדגים הראשונות בקיבוץ ניר דוד שבעמק המעינות, ומאז מספק ענף דגי הבריכות בישראל לצרכן הישראלי מגוון דגי בריכות טריים שגדלו בבקרה ושליטה מלאה, בהתאם לתקנות הגידול המחמירות ביותר ולפי התנאים המבוקרים הנהוגים בארץ: וטרינריה, כשרות ובריאות הציבור. זהו ענף שלאורך כל שנות קיומו מושתת על ערכי ההתיישבות החקלאית הציונית, עבודת האדמה ואהבת הארץ. הוא נבנה בעבודה קשה, בשותפות ובאמונה שניתן לקיים בישראל חקלאות מים מתקדמת ומובילה.

לאורך השנים התפתח ופרנסתם של יישובים לנדבך מרכזי בצבינות ופרנסתם של יישובים רבים בעמק המעינות, בגלבע, בגליל המערבי, בחוף הכרמל ובגליל העליון והוא משתרע על פני כ-22,000 דונם של נופים פתוחים ובתי גידול מימיים באזורים אלה השומרים על איכות הסביבה והטבע באזור.

לצד המאבק היומיומי על קיום חקלאות צומחת בפריפריה, הצמיח הענף דורות רבים של מגדלי דגים מקצועיים ורבי ניסיון והוא מצליח להבטיח אספקה רציפה ואיכותית של תוצרת חקלאית מקומית לאזרחי המדינה. הוא מהווה חלק חשוב בשימור עצמאותה הכלכלית של ישראל ובטחון המזון, תוך אספקת רציפות תוצרת טרייה ואיכותית בעתות שגרה, כמו גם בשעת חירום. לצד דגי האמנון, הקרפיון והבוור שממהווים את עיקר הגידול המקומי, נכנסו עם השנים מני דגים נוספים כמו הבאס, המוסר, הפורל והברמונדי ש"עלה" לישראל מאוסטרליה ומתאקלם בה יפה.

יותר בדיקות לדגי הבריכות המקומיים מאשר לדגי היבוא

למרות התחרות העזה מצד הדגים המיובאים במחירי היצף בעיקר מסין, יש פערים עצומים בין מספר בדיקות האיכות המחמירות שעוברים הדגים המקומיים לבין אלה שעוברים הדגים המיובאים.

דגים נחשבים למוצר מזון רגיש וטיפול לא נכון, פיקוח לקוי ואיכות ירודה שלהם עלולים לסכן את בריאות הציבור. בדיקות האיכות לדגי הבריכות בארץ מתקיימות באופן רציף ושוטף ע"י אגף השירותים הווטרינריים במשרד החקלאות וכוללות דגימות ובדיקות מעבדה לדגים עצמם, לאיכות מי הבריכות, לתערובות המזון לדגים ועוד. היקף הבדיקות שנערכות לדגי הבריכות הישראליים, נאמד באלפי בדיקות שוטפות לאיתור עשרות חומרים שונים, בעוד שתכנית הניטור לבדיקת הדגים המיובאים, הנמצאת באחריות משרד הבריאות, מציגה כמות בדיקות נמוכה בסדרי גודל ביחס להיקף היבוא המוגבר.

הפערים בין היקף הבדיקות הנערכות לדגים גים מתוצרת מקומית והיקף הבדיקות לדגים המיובאים מעלה חשש אמיתי כי אזרחי ישראל חשופים ליבוא של מוצר מזון רגיש שאיכותו אינה עומדת בסטנדרטים הנדרשים. "ארגון מגדלי הדגים בישראל אינו מבקש להקל את נטל הבדיקות החל עליו. אנחנו מאמינים שבריאות הציבור מחייבת בדיקות קפדניות המגובות בתהליכי ניהול סיכונים מקצועיים.

אך אנו מבקשים הוגנות רגולטורית. לא ייתכן שהרגולציה חושפת את הצרכן הישראלי ליבוא בהיקפים הולכים וגדלים, בעיקר ממדינות עולם שלישי, דורשת מאיתנו להסתגל ולהתמודד, אך אינה דורשת באופן הוגן וראוי, מערכת בדיקות זהה על היבוא המתחרה, שתבטיח את בריאות הציבור", אומר אלי שריה, מנכ"ל ארגון מגדלי הדגים בישראל.

קן השקעות במחקר ופיתוח

ענף חקלאות המים עומד בפני אתגרים משמעותיים בשנים הקרובות, עם הגברת התחרות בשל הורדת המכסים המגנים על יבוא דגי אמ"ן, בורי, וקרפיון, שהיו נהוגים עד כה. כחלק מהתאמת הענף לתחרות ולאתגרים העתידיים, הוקמה בארגון מגדלי הדגים קרן מחקר ופיתוח המבצעת חיבור בין חקלאי חוות הדגים לבין גופי מחקר ויזמות וחוקרי הממסד האקדמי, זאת, על מנת לאתר הזדמנויות לשילוב טכנולוגיות חדשניות ולהגדיל את יכולת ומאמץ המחקר בתחום, ובכך להרחיב את שיתוף הפעולה בין האקדמיה לשטח, לנצל טוב יותר את תוצאות המחקר ולהקנות לחקלאי המדגה יתרון טכנולוגי חדשני, בדגש על פתרונות יישומיים לשטח.

הקרן מעודדת גורמים מהענף והתעשייה, חוקרים מהאקדמיה, גופים ממשלתיים, בעלי ידע, ניסיון ויכולת להגיש הצעות מחקר בתחום. כיום מתבצעים במסגרת הקרן 7 מחקרים שונים ובימים אלה נערך הענף להוצאת קול קורא להצעות מחקר חדשות. לשנים 2018-2019.